

РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ ЖИТЕЛІВ МІСТ УКРАЇНИ ПРО КОНТРАФАКТНІ ТОВАРИ ТА ЇХНЄ СТАВЛЕННЯ ДО ПРИДБАННЯ ТАКИХ ТОВАРІВ

Звіт про соціологічне опитування

Київ – 2021

МЕТОДОЛОГІЯ

Соціологічне опитування «Рівень обізнаності жителів міст України про контрафактні товари та їхнє ставлення до придбання таких товарів» проведене Дослідницькою компанією «Соціополіс» з 2 по 7 квітня 2021 року (польовий етап) на замовлення Адвокатського об'єднання «Саєнко Харенко».

Об'єкт дослідження – постійні жителі міст України з населенням понад 200 тис. осіб, віком від 18 до 65 років.

Мета опитування – визначити рівень обізнаності жителів міст України про контрафактні товари та з'ясувати їхнє ставлення до придбання таких товарів.

Завдання опитування

1. З'ясувати рівень обізнаності респондентів про те, що серед товарів, які вони купують, можуть бути наявні контрафактні («підроблені») товари.
2. З'ясувати, наскільки часто респондентам під час вибору товарів, які вони хотіли купити, траплялися товари, які, на їхню думку, були контрафактними.
3. З'ясувати, наскільки часто респонденти свідомо купували контрафактні товари.
4. З'ясувати основні причини придбання респондентами контрафактних товарів.
5. З'ясувати думку респондентів стосовно основних негативних наслідків придбання контрафактних товарів
6. З'ясувати думку респондентів щодо того, наскільки прийнятною з точки моралі є свідомо купівля контрафактних товарів.
7. З'ясувати думку респондентів щодо того, чи має бути в законодавстві України передбачене покарання за виробництво, продаж та придбання контрафактних товарів, і якщо так, то кого саме воно має стосуватися.
8. З'ясувати, наскільки часто респонденти відмовлялися від придбання певного товару через сумніви в його оригінальності.
9. З'ясувати оцінку респондентами рівня захищеності споживачів в Україні від того, що їм продадуть контрафактний товар.

Методика опитування

Збір первинної соціологічної інформації для вирішення завдань опитування був виконаний методом телефонного інтерв'ю (CATI).

Всього було опитано 1200 респондентів – постійних жителів 8 міст України з населенням понад 200 тис. осіб (Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Запоріжжя, Львів, Вінниця, Чернігів), віком від 18 до 65 років. В кожному із вказаних міст було опитано по 150 респондентів. Відбір респондентів відбувався з дотриманням квотних планів за статтю і віком, побудованих на основі статистичної інформації про демографічну структуру відповідних міст України.

Теоретична статистична похибка репрезентативності частки ознаки з довірчою ймовірністю 0,95 та без урахування дизайн-ефекту не перевищує 2,8%.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Згідно з результатами дослідження, переважна більшість (85,3%) опитаних жителів міст України віком від 18 до 65 років знають про те, що серед товарів, які вони купують, можуть бути контрафактні («підроблені») товари, тобто товари виготовлені з порушенням прав інтелектуальної власності шляхом нелегального копіювання оригінального товару. Нічого раніше не чули про можливість наявності у продажу таких товарів лише 14,7% опитаних (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, чи відомо Вам, що серед товарів, які Ви купуєте, можуть бути контрафактні («підроблені») товари, тобто товари, виготовлені з порушенням прав інтелектуальної власності шляхом нелегального копіювання існуючого оригінального товару?»»

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, які відповіли на запитання
Так, мені відомо про це	85,3
Ні, мені не відомо про це	14,7

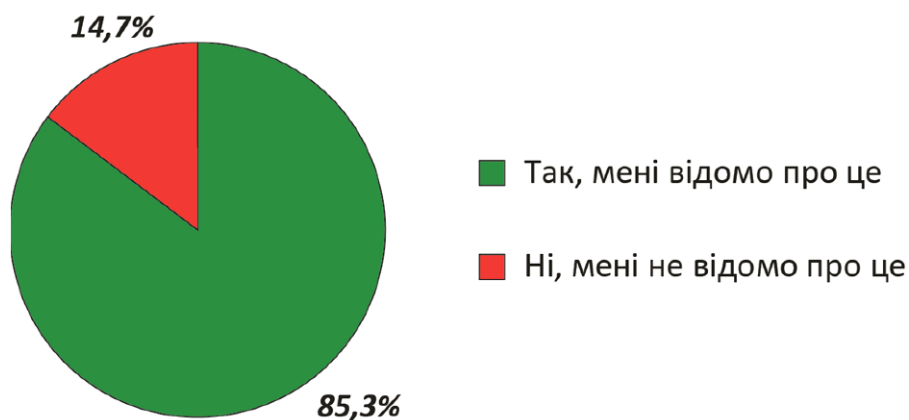

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, чи відомо Вам, що серед товарів, які Ви купуєте, можуть бути контрафактні («підроблені») товари, тобто товари, виготовлені з порушенням прав інтелектуальної власності шляхом нелегального копіювання існуючого оригінального товару?»»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання

2. Згідно з результатами опитування, 43,5% респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, відповіли, що під час вибору товарів, які вони хочуть купити, контрафактні товари трапляються їм *дуже часто*, а 32,3% з вказаної категорії респондентів відповіли, що контрафактні товари трапляються їм *часто*.

16,1% респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, відповіли, що контрафактні товари під час здійснення покупок трапляються їм *рідко*. Лише 4,8% з вказаної категорії респондентів відповіли, що контрафактні товари трапляються їм під час здійснення покупок *дуже рідко*, а 2,0% – що такі товари *ніколи не траплялися їм* (табл. 2, рис. 2).

Таблиця 2. Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, як часто Вам під час вибору товару, який Ви хотіли купити, траплялися товари, які, на Вашу думку, були контрафактними («підробленими»)»?*

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів
Дуже часто	43,5
Часто	32,3
Рідко	16,1
Дуже рідко	4,8
Ніколи	2,0
Важко відповісти	1,3

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів.

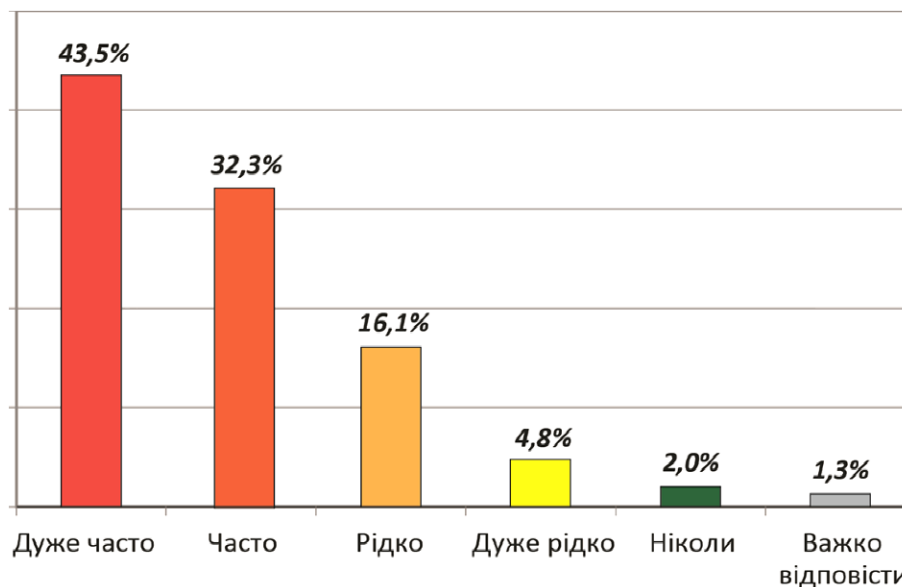

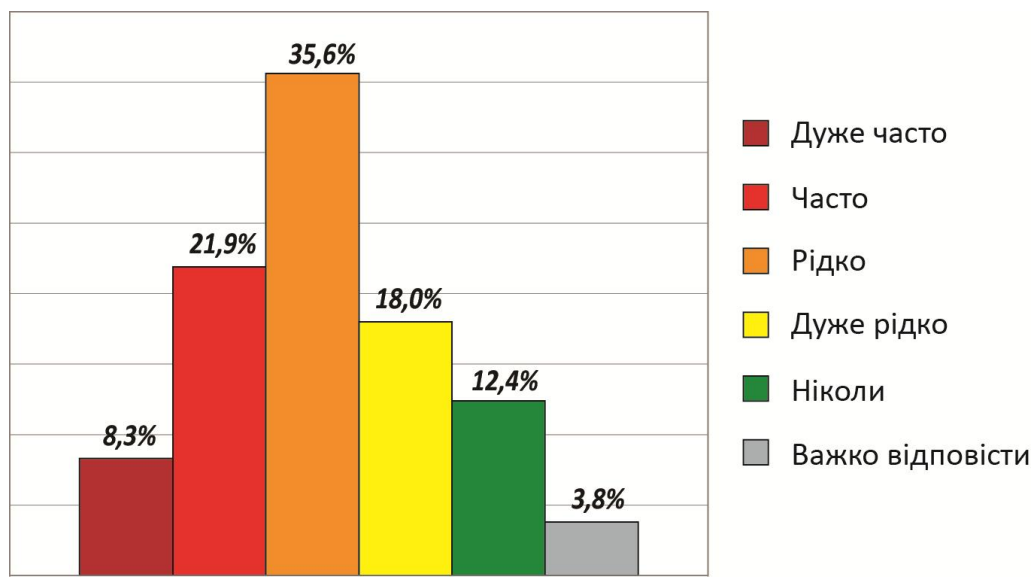
Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, як часто Вам під час вибору товару, який Ви хотіли купити, траплялися товари, які, на Вашу думку, були контрафактними («підробленими»)»?», % від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів

3. Згідно з результатами опитування, переважна більшість (83,8%) респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, коли-небудь свідомо купували такі товари. При цьому, 8,3% респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, свідомо купували їх *дуже часто*; 21,9% – *часто*; 35,6% – *рідко*; а 18,0% – *дуже рідко*. Водночас, 12,4% респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, відповіли, що вони *ніколи свідомо не купували таких товарів*, а 3,8% – не змогли визначитися з відповіддю на вказане запитання (табл. 3, рис. 3).

**Таблиця 3. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, чи Ви коли-небудь свідомо купували контрафактний
(«підроблений») товар і якщо так, то наскільки часто?»***

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів
Дуже часто	8,3
Часто	21,9
Рідко	35,6
Дуже рідко	18,0
Ніколи свідомо не купував (не купувала) такий товар	12,4
Важко відповісти	3,8

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів.

**Рис. 3. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, чи Ви коли-небудь свідомо купували контрафактний
(«підроблений») товар і якщо так, то наскільки часто?»,
% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів**

4. Згідно з результатами опитування, основною причиною придбання респондентами контрафактних товарів є *нижча ціна таких товарів порівняно з оригінальними товарами* – вказану причину назвали 88,9% респондентів з числа тих, хто коли-небудь свідомо купував контрафактні товари. Інші причини придбання контрафактних називалися респондентами значно рідше. Зокрема, 13,8% респондентів з числа тих, хто коли-небудь свідомо купував контрафактні товари, робили це тому, що, на їхню думку, немає різниці в якості між оригінальними та контрафактними товарами, а 6,3% – через відсутність у продажу оригінальних товарів та більшу доступність контрафактних товарів (табл. 4, рис. 4).

Таблиця 4. Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, з яких основних причин Ви купуєте контрафактні («підроблені») товари?»*

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>% від кількості респондентів, які коли-небудь свідомо купували контрафактні товари</i>
Нижча ціна таких товарів порівняно з оригінальними товарами	88,9
Немає різниці в якості між оригінальними та контрафактними («підробленими») товарами	13,8
Відсутність в продажу оригінальних товарів; більша доступність контрафактних («підроблених») товарів	6,3
Інше	2,0
Важко відповісти	3,4

*Запитання ставилося тільки респондентам, які коли-небудь свідомо купували контрафактні («підроблені») товари. Респонденти могли вибрати кілька варіантів відповіді.

Рис. 4. Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, з яких основних причин Ви купуєте контрафактні («підроблені») товари?», % від кількості респондентів, які коли-небудь свідомо купували контрафактні товари

5. Згідно з результатами опитування, основним негативним наслідком придбання контрафактних товарів більшість респондентів вважає *ймовірність того, що ці товари можуть бути поганої якості*, – вказаний варіант відповіді назвали 74,3% респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів.

Інші негативні наслідки придбання контрафактних товарів називалися респондентами значно рідше. Зокрема, 23,5% респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, відзначили серед основних негативних наслідків придбання таких товарів *їхню можливу небезпеку для здоров'я через відсутність належного контролю за виробництвом таких товарів*; 18,3% – *значну шкоду, яку наносить придбання контрафактних товарів виробникам оригінальних товарів*; 9,0% – *сприяння фінансуванню злочинних угруповань, які контролюють виробництво і продаж контрафактних товарів*; 7,2% – *зменшення внаслідок придбання контрафактних товарів доходів державного бюджету* (табл. 5, рис. 5).

**Таблиця 5. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, які, на Вашу думку, основні негативні наслідки придбання контрафактних («піддроблених») товарів? Назвіть, будь ласка, всі негативні наслідки із запропонованого переліку, які Ви вважаєте суттєвими»***

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів
Такі товари можуть бути поганої якості	74,3
Такі товари можуть нести небезпеку для здоров'я через відсутність належного контролю за їх виробництвом	23,5
Придбання таких товарів наносить значну шкоду виробникам оригінальних товарів, які вкладають значні кошти в розробку та просування своїх товарів	18,3
Придбання таких товарів сприяє фінансуванню злочинних угруповань, які контролюють виробництво і продаж контрафактних («піддроблених») товарів	9,0
Придбання таких товарів призводить до зменшення доходів державного бюджету	7,2
Інше	1,7
Придбання контрафактних товарів не має жодних істотних негативних наслідків	5,3
Важко відповісти	2,9

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («піддроблених») товарів. Респонденти могли вибрати кілька варіантів відповіді.

Рис. 5. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, які, на Вашу думку, основні негативні наслідки придбання контрафактних («підроблених») товарів? Назвіть, будь ласка, всі негативні наслідки із запропонованого переліку, які Ви вважаєте суттєвими»,
% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів

6. Згідно з результатами опитування, думки респондентів щодо прийнятності чи неприйнятності з точки зору моралі свідомого придбання контрафактних товарів розділилися. Трохи більше половини респондентів (53,3%) вважають, що свідоме купівля таких товарів є неприйнятною (проте лише 14,1% респондентів вважають свідому купівлю контрафактних товарів *повністю неприйнятною*, а 39,2% респондентів – вважають її *скоріше неприйнятною*). Водночас, на думку 40,9% респондентів, свідоме придбання контрафактних товарів є прийнятним з точки зору моралі (зокрема, 12,0% респондентів вважають свідоме придбання таких товарів *повністю прийнятним*, а 28,9% респондентів – *скоріше прийнятним*) (табл. 6, рис. 6).

Таблиця 6. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, наскільки прийнятною з точки зору моралі
є свідоме купівля споживачем контрафактного («підробленого») товару?»*

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів
Повністю прийнятна	12,0
Скоріше прийнятна	28,9
Скоріше неприйнятна	39,2
Повністю неприйнятна	14,1
Важко відповісти	5,8

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів.

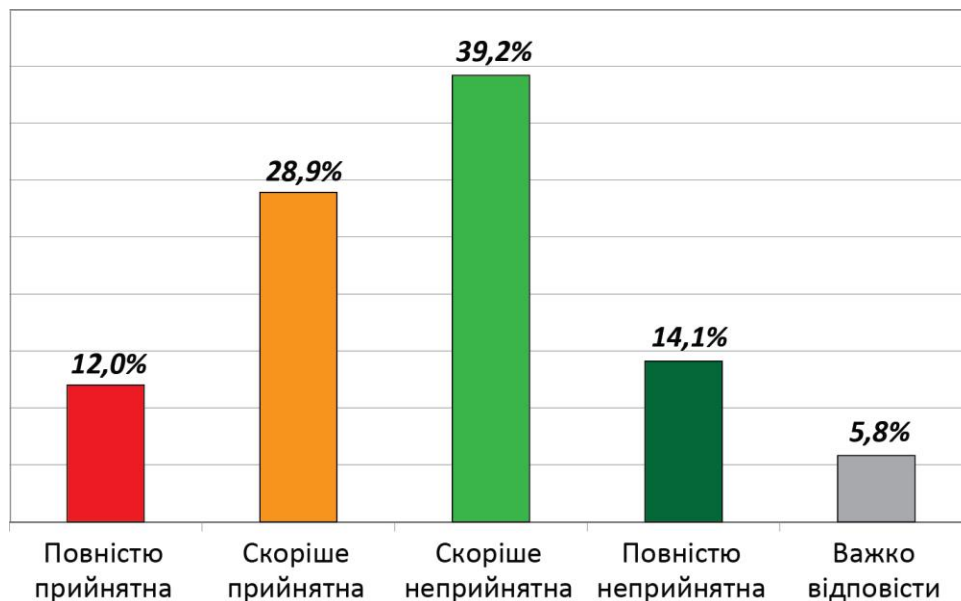

Рис. 6. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, наскільки прийнятною з точки зору моралі
є свідоме купівля споживачем контрафактного («підробленого») товару?»,
% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів

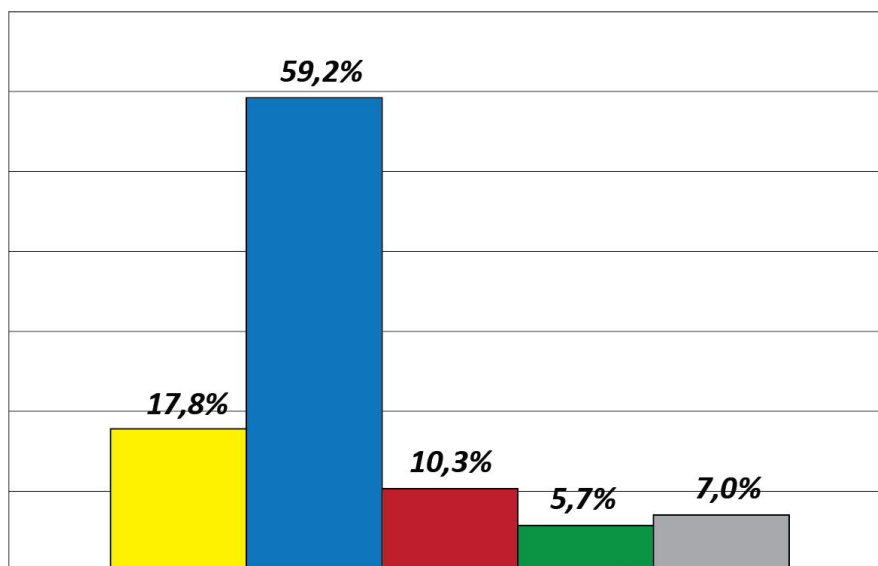
7. Згідно з результатами опитування, переважна більшість респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, вважають, що в законодавстві України має бути передбачене покарання за виробництво і поширення таких товарів – лише 5,7% респондентів відповіли, що, на їхню думку, виробництво, продаж і купівля контрафактних товарів жодним чином не має каратися законом.

Водночас, переважна більшість опитаних виступають проти покарання споживачів, які придбали контрафактні товари, – лише 10,3% респондентів вважають, що в законі має бути передбачене покарання *і для виробників, і для продавців, і для покупців контрафактних товарів*. Найбільша кількість опитаних (59,2% з числа тих, кому відомо про контрафактні товари) вважають, що в законі має бути передбачене покарання *для виробників і продавців контрафактних товарів*. 17,8% респондентів серед тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, підтримують покарання в законі *лише для виробників таких товарів* (табл. 7, рис. 7).

**Таблиця 7. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, чи має бути в законодавстві України передбачене покарання
за виробництво, продаж та придбання контрафактних («піддроблених») товарів,
і якщо так, то кого саме воно має стосуватися?»***

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних («піддроблених») товарів
В законі має бути передбачене покарання тільки для виробників контрафактних («піддроблених») товарів	17,8
В законі має бути передбачене покарання для виробників і продавців контрафактних («піддроблених») товарів	59,2
В законі має бути передбачене покарання і для виробників, і для продавців, і для покупців контрафактних («піддроблених») товарів	10,3
В законі не має бути передбачене покарання за виробництво, продаж і придбання контрафактних («піддроблених») товарів; з цією проблемою потрібно боротися іншими методами	5,7
Важко відповісти	7,0

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («піддроблених») товарів.

- В законі має бути передбачене покарання тільки для виробників контрафактних («підроблених») товарів
- В законі має бути передбачене покарання для виробників і продавців контрафактних («підроблених») товарів
- В законі має бути передбачене покарання і для виробників, і для продавців, і для покупців контрафактних («підроблених») товарів
- В законі не має бути передбачене покарання за виробництво, продаж і придбання контрафактних («підроблених») товарів; з цією проблемою потрібно боротися іншими методами
- Важко відповісти

**Рис. 7. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, чи має бути в законодавстві України передбачене покарання
за виробництво, продаж та придбання контрафактних («підроблених») товарів,
і якщо так, то кого саме воно має стосуватися?»,
% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів**

8. Згідно з результатами опитування, у переважної більшості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, траплялися ситуації, коли вони відмовлялися від придбання певного товару, оскільки не були впевнені в його оригінальності (не були впевнені в тому, що цей товар не є контрафактним). Зокрема, у 7,3% респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, такі ситуації траплялися *дуже часто*; в 27,7% – *часто*; в 37,3% – *рідко*; а в 13,6% – *дуже рідко*. Лише 7,8% респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, відповіли, що в них ніколи не траплялися ситуації, коли вони відмовлялися від придбання певного товару через те, що не були впевнені в його оригінальності (табл. 8, рис. 8).

Таблиця 8. Розподіл відповідей на запитання

«Чи траплялися у Вас ситуації, коли ви мали намір придбати певний товар, але відмовлялися від його придбання, оскільки не були впевнені в його оригінальності (не були впевнені в тому, що цей товар не є контрафактним («підробленим»))?»*

Варіанти відповіді	% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів
Дуже часто	7,3
Часто	27,7
Рідко	37,3
Дуже рідко	13,6
В мене ніколи не траплялося таких ситуацій	7,8
Важко відповісти	6,3

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів.

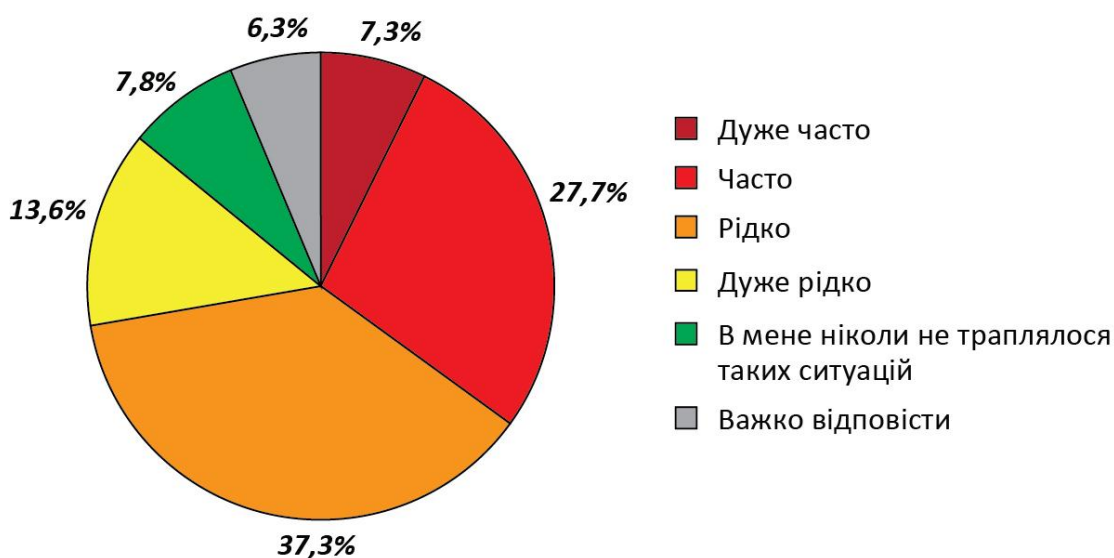

Рис. 8. Розподіл відповідей на запитання

**«Чи траплялися у Вас ситуації, коли ви мали намір придбати певний товар, але відмовлялися від його придбання, оскільки не були впевнені в його оригінальності (не були впевнені в тому, що цей товар не є контрафактним («підробленим»))?»,
% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів**

9. Згідно з результатами опитування, переважна більшість (75,5%) респондентів, яким відомо про контрафактні товари, не погоджуються з твердженням, що споживачі в Україні, які бажають купувати оригінальні товари, достатньо захищені від того, що їм продадуть контрафактний товар. Зокрема, 47,8% респондентів, яким відомо про контрафактні товари, *повністю не погоджуються* з таким твердженням, а 27,7% – *скоріше не погоджуються*.

Погоджуються з твердженням, що в Україні споживачі, які бажають купувати оригінальні товари, достатньо захищені від того, що їм продадуть контрафактний товар, лише 18,0% респондентів, серед яких 4,6% – *повністю погоджуються* і 13,4% – *скоріше погоджуються* (табл. 9, рис. 9).

Таблиця 9. Розподіл відповідей на запитання «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що споживачі в Україні, які бажають купувати оригінальні товари, достатньо захищені від того, що їм продадуть контрафактний («підроблений») товар?»*

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>% від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів</i>
Повністю погоджуюся	4,6
Скоріше погоджуюся	13,4
Скоріше не погоджуюся	27,7
Повністю не погоджуюся	47,8
Важко відповісти	6,5

*Запитання ставилося тільки респондентам, які відповіли, що їм відомо про існування контрафактних («підроблених») товарів.

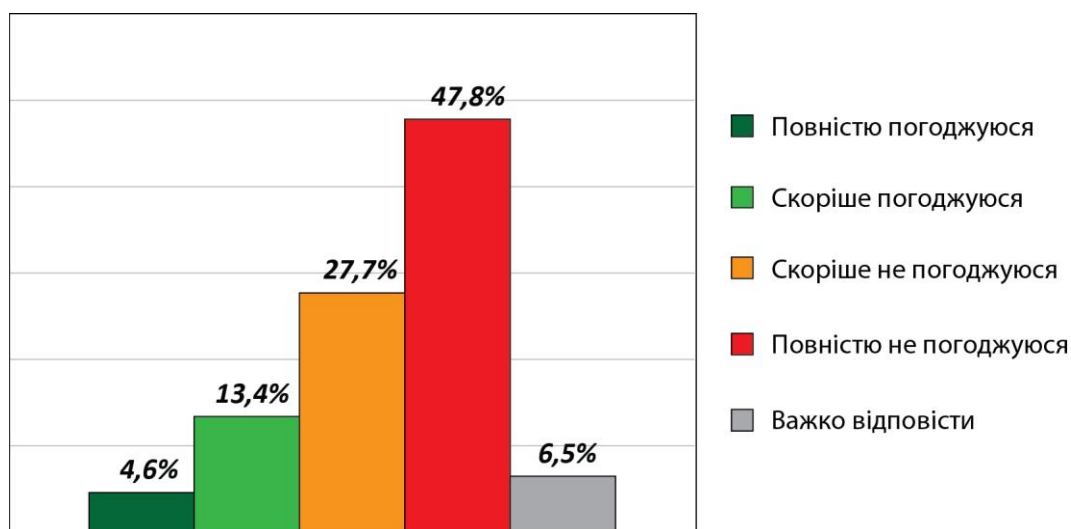

Рис. 9. Розподіл відповідей на запитання «Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що споживачі в Україні, які бажають купувати оригінальні товари, достатньо захищені від того, що їм продадуть контрафактний («підроблений») товар?», % від кількості респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Результати проведеного опитування серед жителів міст України з населенням понад 200 тис. осіб, віком від 18 до 65 років, свідчать що:

- переважна більшість респондентів (85,3%) знають про існування контрафактних товарів;

- більшості (75,8%) респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, такі товари часто або дуже часто траплялися під час вибору товарів, які вони хотіли купити;

- переважна більшість (83,8%) респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, хоча б один раз свідомо купували такі товари, а 30,2% респондентів купували такі товари часто або дуже часто;

- основною причиною придбання контрафактних товарів для більшості (88,9%) респондентів, які коли-небудь купували такі товари, є нижча ціна контрафактних товарів порівняно з оригінальними;

- основним негативним наслідком придбання контрафактних товарів більшість (74,3%) респондентів з числа тих, кому відомі контрафактні товари, вважають ймовірність того, що такі товари можуть бути поганої якості;

- лише 14,1% респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, вважають придбання таких товарів повністю неприйнятним з точки зору моралі, тоді як 39,2% респондентів вважають придбання таких товарів скоріше неприйнятним, а 40,9% – скоріше або повністю прийнятним з точки зору моралі;

- більшість (59,2%) респондентів з числа тих, кому відомо про існування контрафактних товарів, вважають, що в законах України має бути передбачене покарання для виробників та продавців (але не для покупців) таких товарів;

- у переважної більшості (85,9%) респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, траплялися ситуації, коли вони відмовлялися від придбання певного товару, оскільки не були впевнені в його оригінальності, а у 35,0% респондентів такі ситуації траплялися часто або дуже часто;

- переважна більшість (75,5%) респондентів, яким відомо про існування контрафактних товарів, вважають, що споживачі в Україні, які бажають купувати оригінальні товари, недостатньо захищені від того, що їм продадуть контрафактний товар.